

29 Nisan Pazar 2018, 15:30

جانم یتھ لالی اہیل لالی یتھ لالی لالی لالی لالی لالی
جانم یتھ لالی دوست ترہ نی یتھ لالی لالی لالی لالی
میر ترہ لالی
م

Misafir Genç Solistler: Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Türk Müziği Konserleri
“Bestekârı Yanlış Bilinen Eserler”

Danışman

Devlet Sanatçısı Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca

Koordinatör

Sinan Sipahi

Sunucu

Osman Nuri Özpekel

Misafir Solist

Mustafa Doğan Dikmen

Misafir Genç Solistler

Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Saz Sanatçıları

Ud

Osman Nuri Özpekel

Keman

Aziz Şükrü Özoğuz

Kanun

Taner Sayacıoğlu

Kemençe

Lütfiye Özer

Tanbur

Gamze Ege Yıldız

Viyolonsel

Volkan Ertem

Sinan Sipahi tarafından hazırlanan broşürdeki güfteler, bestekâr biyografileri, eserlerle ilgili bilgi ve görseller Harun Korkmaz tarafından hazırlanmış, programın güfte açıklamaları ve tashihi Osman Nuri Özpekel tarafından yapılmıştır. Kapakta kullanılan ve bestekârı Ebubekir Ağa olarak bilinen ama aslında Küçük İmâm Çelebi'ye ait olan “Hicrân şeb-i târ-ı mâ nedâred” mısraıyla başlayan Evc Yürük Semâî'nin görseli, Suna ve İnan Kırâç koleksiyonunda bulunan, 19. yüzyılın başlarında tertip edilmiş olan fasıl mecmûasından alınmıştır. Bu eser konserde icra edilecektir.

Değerli Türk Müziği Dostları,

Suna ve İnan Kır   Vakfı Pera Müzesi olarak, 26 Mayıs 2013 tarihinde, Prof. Dr. Alâeddin Yava  a'nın danışmanlığında başlattığımız 'Türk Müziği Konserleri'nin otuz dokuzuncusunu gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Zengin ve nitelikli programlarıyla, ülkemizin   nc   müzelerinden biri olan Pera Müzesi, Türk Müziği alanında bir ilke imza atarak, hem böylesine kapsamlı bir programı hayata geçirdi hem de, nitelikten ödün vermeden, sürdürülebilirliğini sağladı. Siz Türk Müziği Dostlarımız da, geride bıraktığımız beş yıl boyunca her zaman yanımızda oldunuz, konserlerimize gösterdiğiniz yoğun ilgiyle bizlere g  c verdiniz. Sağ olun var olun.

Pera Müzesi olarak, yola çıkarken, Türk Müziği'ni daha geniş kitlelerle ve özellikle genç kuşaklarla buluşturmaya hedeflemiştik. Bu çerçevede, konser programlarımızda, çeşitli sunuş ve sohb  tler de gerçekleştirerek, Türk Müziği'nin tarihsel, kültürel, geleneksel, sosyolojik, antropolojik, felsefi ve edeb  i yönlerine yer verdik. Bu başarılı sürecin ardında,   stat Prof. Dr. Alâeddin Yava  a başta olmak üzere, her zaman özveriyle ve titizlikle çalışan program koordinatörümüz Sinan Sipahi,   stat Osman Nuri   zpek  el yönetimindeki değerli saz sanatçıları, değerli solistler ve Pera Müzesi'nin   alı  kan ekibi vardı.

Bugün, Türk Müziği'nin en meşhur eserlerinden bazılarının da içinde bulunduğu çok önemli bir konserdeyiz, bu konserde yapılacak açıklamalar belki de bu alandaki bazı yerleşik bilgilerin değişmesine neden olacak.

Değerli araştırmacı Harun Korkmaz tarafından 500 kadar el yazması güfte mecmuası üzerinde yürütülen mukayeseli çalışmalar sonucunda erişilen, bu konserde ve bu kitapçıkta sizlerle paylaştığımız bilgiler, Türk Müziği tarihi üzerinde yapılacak derinlemesine tetkiklerin kütüphanelerimizde saklı kalmış daha pek çok belgeyi ve bilgiyi ortaya çıkarabileceği ümidini doğuruyor.

Araştırmanın icra ile buluşması, icra edilecek her bir eser için derinlemesine tetkik yapılması ile mümkün olabildi. Eserler, hem güfte hem de nota kaynakları incelenerek, en uygun biçimde hazırlandı ve çalışmalarda da Türk Müziği'nin icra üslubunda yer alan klasik tavrı esasları göz önünde bulunduruldu.

Bu   alı  manın, Türk Müziği tarihi alanında yapılacak araştırmalara ışık tutmasını ve bu alandaki nitelikli araştırmaların yaygınlaşmasına öncülük etmesini dileriz.

Saygılarımızla,

M.  zalp Birol

Genel Müdür
Suna ve İnan Kır   Vakfı
Kültür ve Sanat İşletmesi

Program

Sûzidil Müstezâd Beste Usûl: Darbeyn (2 Remel+1Fer)

Beste: Vardakosta Müsâhib Seyyid Ahmed Ağa

Güfte: Sünbülzâde Vehbî Efendi

Solist: Mustafa Doğan Dikmen

Hırâmân ol çemenlerde gel ey serv-i revânım gel
Nedir bu nâz ü istiğnâ
Gözüm yollarda kaldı gel açıl gonce-dehânım gel
Gören sansun gül-i zîbâ
Helâk-i hasret-i didârın oldum künc-i firkatde
Mürüvvet yok mudur dilber
Hayât-ı tâze ver bu haste-i hicrâne cânım gel
İdüp vaslın ile ihyâ

Açıklaması: Ey salınarak yürüyen uzun boylu sevgilim, bahçeye gel de seni görelim. Bu kadar naz ve sakınma nedendir. Ey gonca ağızlım, gözüm yollarda kaldı, artık gül gibi açıl da gel. Seni gören güzel gül desin. Ayrılık köşesinde yüzünün özlemiyle perişan oldum, Ey sevgili bana bir iyilikte bulun. Ey sevgili bu ayrılık hastasına yeniden hayat ver, sana kavuşmak beni hayata döndürür.

Şedd-i Arabân Ağır Semâî Usûl: Aksak Semâî

Beste: Hânende Salom ya da İlya

Solistler: Mustafa Doğan Dikmen - Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Nedir murâd-ı dil-i kûy-i yâr-i biz biliriz
Senin felek dediğin yâdigârı biz biliriz
Hep öyle dilde olur tîr-i nâz-ı mürde-i hûn
Visâl için dolaşır rûzigârı biz biliriz

Açıklaması: Gönلümüzün, sevgilinin bulunduğu yerden isteği nedir, biliriz. Senin tâlih ve kader dediğin şeyi de biz çok iyi biliriz. Naz okları ile kana bulanmış ölü, gönülde olur. Yâre kavuşmak için esen rûzgârı da biz iyi biliriz.

Hisar Ağır Semâî Usûl: Aksak Semâî

Beste: Çiroz Mehmed Ağa

Solistler: Mustafa Doğan Dikmen - Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Dil-i pür-ıztırâbım mevce-i seylâbdır sensiz
Dü çeşm-i hûn-feşânım halka-i girdâbdır sensiz
Metâ-ı zindeğî bâr oldu dûş-i cânê hicrinle
Dil-i şûrîde-hâlim şöyle kim bî-tâbdır sensiz

Açıklaması: ıztırap dolu gönلüm sen olmadığın için dalgalı bir deniz gibidir. Kanlar döken iki gözüm sen olmadığın için girdâb halkası gibidir. Bütün gençliğim senin ayrılığınla omuzlarıma yük oldu. Çılgın gönلüm sen olmadığın için güçsüz kaldı.

Acem Aşîrân Yürük Semâî Usûl: Yürük Semâî
Beste: Hâfız Post Güfte: İsmetî
Solist: Gizem Coşkun

Bileydi dil gibi dilber gam-ı cihân nice dir
Bileydi çâşnî-i şîve-i beyân nice dir
Şikâyetim sakın ey nâle duymasun dildâr
Zamân ola diye şâyed o dâstân nice dir

Açıklaması: Dünya derdinin nasıl olduğunu gönlümün bildiği gibi keşke sevgilim de bilseydi. İfâdenin nazın tadının nasıl olduğunu keşke bilseydi. Bu şikâyetimi sakın sevgilim duymasın, benim aşkım zaman içinde dilden dile dolaşan bir destan olsun.

Arşiv Kayıt

Segâh Yürük Semâî Usûl: Yürük Semâî
Beste: Koca Osman Güfte: Nef'î
Solist: Alâeddin Yavaşca
Refakat: Necdet Yaşar-Tanbur, İhsan Özgen-Kemençe, Süleyman Erguner-Ney

Tûtî-i mucize-güyem ne desem lâf değil
Çerh ile söyleşemem âyinesi sâf değil
Ehl-i dildir diyemem sînesi sâf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek insâf değil

Açıklaması: Mucizeler söyleyen bir papağanım ama sözlerimi kimse dinlemiyor. Felekle sohbet edemem çünkü onun doğru söylemeyeceğine inanıyorum. Sözleri ve davranışları dürüst olmayan kişiye gönül dilinden anlar diyemem. Gönül dilinden anlayanların birbirlerini tanımaması adâlet ve düşünce dışıdır.

Rast Nakış Usûl: Düyek
Beste: Acemler
Solistler: Mustafa Doğan Dikmen - Harun Korkmaz

Âmed nesîm-i subh-dem tersem ki âzâreş küned
Tahrîk-i zülf-i anbereş ez hâb-ı bîdâreş küned

Bend-i sâni

Sultân-ı mâ sultân-ı mâ rahmet bekün ber cânımâ
An dem ki cân ber leb resîd hem-râh kün iman-ı mâ

Açıklaması: Esen sabah rüzgârının sevgiliyi rahatsız etmesinden korkuyorum. Anber kokulu saçlarını tahrîk ederek o sevgiliyi uykusundan uyandıracak. Ey sultanımız, sultanımız! Cânımı-za rahmet et, o can dudağımızın ucuna geldiği zaman da îmânımıza yoldaş kıl.

Segâh Nakış Ağır Semâî Usûl: Aksak Semâî
Beste: Küçük Müezzîn Çelebi (?), Osman(?), Acemler (?)
Solist: Mustafa Doğan Dikmen

Şâhım şardan gelür hayli zamândır
Meğer yağmur yağar yollar dumandır
Dikerim yâremi zahmım onulmaz
Açarım sînemi dopdolu kandır

şar: Döviş, şehir, çağılayan, zahm: Yara, sîne: Göğüs.

Segâh Şarkı Usûl: Devr-i Revân
Beste: Dervîş Ömer
Solistler: Mustafa Doğan Dikmen - Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Şem'-i ruhuna cismimi pervâne düşürdüm
Evrâk-ı dili âteş-i sûzâne düşürdüm
Bir katre iken kendimi ummâne düşürdüm
Hayfâ yolumu vâdî-i hicrâne düşürdüm

Takrîr edemem derd-i derûnum elemim var
Mevlâyı seversen beni söyletme gamım var

Açıklaması: Yanağının ilâhî mumuna vücudum kelebek gibi düştü. Gönlümün bütün sahîfeleri yanan ateşine düştü. Bir damla idim senin denizine karıştım. Ne yazık ki yolumu ayrılık vâdisine düşürdüm. Gönlümün derdini anlatacak halde değilim, Allâh'ı seviyorsan beni artık, söyletme çok üzüntülüymüm.

Segâh Yürük Semâî Usûl: Yürük Semâî
Beste: Basra Vâlîsi Ali Paşa
Solist: Harun Korkmaz

Etdi o güzel ahde vefâ müjdeler olsun
Ey âşık-ı şûrîde sana müjdeler olsun
Vâ'd eyledi bir gîce nihânî gelecektir
Ben kuluna ey mâh-likâ müjdeler olsun

Açıklaması: Müjdeler olsun ki o güzel sözünde durdu. Ey çılgın âşık sana müjdeler olsun. Bir gece gizlice yanıma gelmek için bana söz verdi. Ey ay yüzlü sevgili senin kuluna müjdeler olsun.

Nevâ Yürük Semâî Usûl: Yürük Semâî

Beste: Baba Nevâî

Solistler: Mustafa Doğan Dikmen - Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Gül yüzlülerin şevkine gel nûş edelim mey
Iyş eyleyelim yâr ile şimdi demidir hey
Bu savtı okur bülbül gûyâ oluben ney, ne der?
Tâdillere dir tâtene dir tâtenedir ney

Meclisde durur cümle ayağ üstüne beyler
İçin içelim deyü komuş başına eller
Bu kavli sürâhî eğilüp sâgara söyler, ne der?
Tâdillere dir tâtene dir tâtenedir ney

Meclisde çalındı yine tanbûr ile neyler
Her âşık-ı bî-çârelerin gönlünü eğler
Dâire semâî tutuben ney neye söyler, ne der?
Tâdillere dir tâtene dir tâtenedir ney

Çık savmaadan sûfî yine sâgarı doldur
Fevt etme sakın girmez ele mevsim-i güldür
Serv ile çemen birbirine raks idüp eydür, ne der?
Tâdillere dir tâtene dir tâtenedir ney

Açıklaması: Gül yüzlü insanların coşkusuna katılıp içki içelim. Sevgili ile şimdi birlikte olup kendimizden geçme zamanıdır. Bülbül bu şarkıyı söylediğinde kendisini ney zanneder. Mecliste herkes kadeh ile ayakta durur, başına ellerini koyup içerler, Bir söz vardır ki sürahi onu eğilip kadehin kulağına söyler. Mecliste, tanburlar ve neyler çalınarak çâresiz âşıkların gönlüne çâre buldu. Dâire semâî usulünü vurdu ve neyler birbiriyle konuşmaya başladı. Ey sofı, ibâdethâneneden çık ve içki kadehini doldur. Bu gül mevsimini kaçırma ki bir daha ele geçiremezsin. Servi ağacı ile yasemin çiçekleri birbirleriyle dans ederek şarkı söylerler.

Not: Bu şiirin mânâsını anlamak için dünyevi değil, tamamen tasavvuf terimlerinin karşılığını bilmek gerekmektedir.

Müsteâr Nakış Yürük Semâî Usûl: Yürük Semâî

Beste: Kara İsmâîl Ağâ

Solist: Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Sana dil mâh-i tâbânım yakışdı
Gönüldür bu a sultânım yakışdı

Bend-i sâni

Bu nâz ü bu edâlarla efendim
Sözün sağı sana cânım yakışdı

mâh-i tâbân: Parlak ay.

Evc Yürük Semâî Usûl: Yürük Semâî

Beste: Küçük İmâm Çelebi Güfte: Urfî-i Şîrâzî

Solistler: Mustafa Doğan Dikmen - Gizem Coşkun

Hicrân şeb-i târ-ı mâ nedâred
Gam ukde-i kâr-ı mâ nedâred
Mâ cân be hevâ-yı gül feşânîm
Gül meyl-i kenâr-ı mâ nedâred

Açıklaması: Bizim hicranda karanlık gecemiz yoktur. İşimize düğüm olacak gamımız da yoktur. Canımızı gül arzusuyla saçarız. Gül kucağımızı hiç arzu etmez.

Evc Nakış Kârçe Usûl: Nîm Hafif

Beste: Meçhûl Güfte: Şeyh Gâlib

Solistler: Mustafa Doğan Dikmen - Gizem Coşkun - Harun Korkmaz

Geldi cevher tîg-i âteş-bârına âyineden
Hatt yazıldı cünbüş-i etvârına âyineden
Çâh-ı endişemde seyr et fitne-i hârûtunu
Bir nazar kıl gamze-i sehârına âyineden

Açıklaması: Âteşler saçan kılıcına en güzel işaretler o yüce âyineden (Ayna: İnsan-ı kâmilin kâlbî. Nebîlerde, özellikle en olgun ve mükemmel şekilde Hz. Muhammed’de tecelli eder.) geldi. Tavırlarının incelik ve coşkusuna en güzel yazılar o yüce âyineden yazıldı. O büyüler yapan Hârut fitneler yaptıkça ben endişelenirim. O fitne dolu sihirli yan bakışları bir nazarla yok edecek, yine o yüce âyinedir

Gelecek Konser:

27 Mayıs 2018 Pazar, 15:30

“Bimen Şen” Eserleri

Misafir Solist: Adnan Mungan - Demet Gürsoy

Eserlerle İlgili Bilgi ve Belgeler

Harun Korkmaz

Türk mûsikîsi dağarında bulunan eserlerin yazılı kaynakları 17. yüzyıla kadar götürülebilmektedir. Eski devirlerde nota yazma âdeti bulunmadığından bu kaynakların büyük kısmını güfte mecmûaları/defterleri teşkil etmektedir. 17. ve 18. yüzyıllarda Ali Ufkî, Nâyî Osman Dede, Kantemiroğlu, Kevserî gibi başlıca nota yazarlarının eserlerini dışarıda bırakırsak elimizde münferit örneklerden başka nota kalmaz. Bu saydıklarımızdan Ali Ufkî hâricindekilerin yazdıkları notaların ise tamamı saz eseridir. Ancak Ali Ufkî'nin 1650-1660'lar civarında kaleme aldığı anlaşılan *Mecmûa-i Sâz ü Söz* isimli eserinde birtakım sözlü eserlerin notalarını bulmak mümkündür. Bu notalar arasında ise *Kâr*, *Nakış*, *Beste*, *Semât* gibi *klasik âsâr*dan olan eserlerden çok *Türkü*, *Varsağı* gibi eserlerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Görüldüğü gibi 19. yüzyıla gelinceye kadar yazılmış olan notalar arasında güfteli eserleri hele de klasik eserlere âit olanlarını bulmak pek müşkildir. Nota kaynaklarının durumu böyle olmakla beraber *güfte mecmûası* olarak adlandırılan türde çok sayıda kaynak mevcuttur. Kamu kütüphanelerinde ve şahsî koleksiyonlarda yüzlerce örneğini bulabileceğimiz bu mecmûalarda, eserin makamı, usûlü, bestekâarı, bazen de güftesinin sâhibi gibi bilgiler kaydedilmiştir. Tertib edeni tarafından ekseriyetle mûsikî icrâi esnâsında kullanılmak üzere hazırlanan ve melodileri ile beraber mûsikî üstatlarından meşk edilmiş/öğrenilmiş olarak hâfızada saklanan eserlerin güftelerinin hatırlanması maksadıyla kullanılan bu mecmûalar, yazıldıkları devrin repertuarını göstermeleri ve eserler hakkında bilgi vermeleri bakımından ehemmiyet arz etmektedirler.

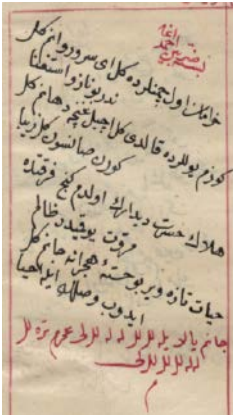
Güfte mecmûalarını, ağızdan ağza aktararak gelmiş olan sözlü eserlerin bestekâarlarını doğru biçimde tesbit etmek maksadıyla kullanabiliyoruz. Bunu yaparken, incelediğimiz eserin tarih sahnesine ilk çıktığı yıllara ait mecmûaları bulmak ve bulduğumuz bu erken mecmûalardan günümüze kadar bilgilerin aktarılışını kronolojik olarak izlemek yolunu benimsiyoruz. Bu metotla hareket edince var olan pek çok bilginin değiştiğini, ya da çeşitlendiğini görüyoruz. Bu da mûsikî tarihimize ilgili bilgilerimizi güncellememizi, bazı ezberlerimizi bozmamızı icâb ettiriyor. Çalışmalar sonucunda, broşürümüzde ayrıntılı bir biçimde görüleceği üzere adı bile unutulmuş, devrinde meşhur ve üretken bir isim olmasına rağmen elimizde hiçbir eserin notası kalmamış bestekâarlarımıza ulaşmış, bu bestekâarlarımıza âit eserleri tekrar onların hânesine yazarak aslında bir nevî iade-i itibâr yapmış ve ruhlarını şâd etmiş oluyoruz.

Günümüze intikâl eden mûsikî eserleri, ilk bestelendikleri günden bu yana hiç şüphesiz pek çok değişikliğe uğramış, zamanın yıpratıcı ve dönüştürücü te'siri altında kalarak başkalaşmıştır. 17. ve 18. yüzyıllarda bestelenmiş sözlü eserlerin pek çoğunun 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında notaya alınmış olduğu, bilinen bir gerçektir. Böyle bir realiteye rağmen elimizdeki notaların bestekâarın bestelediği ile birebir uyumlu olduğunu iddia etmek zaten mümkün değildir. Fakat en azından bu eserlerin birçoğunun birbirinden çok farklı kaynaklardan alınan değişik versiyondaki notaları arasındaki benzerliğin ortak bir melodik iskeleti işaret ediyor oluşu, bu eserlerin mevcut hâlleri ile bestelendikleri devrin hâturalarını taşıyor olmaları ihtimâlini güçlendirmektedir. Şu hâlde Türk mûsikîsinin külliyyâtında yer alan hatâlı bilgilerin tashihi ve eserlerin doğru bilgilerle birlikte anılması elzemdir. Çoktan vefât etmiş bir bestekâara kendi devrinde henüz doğmamış bir şâirin şiirini besteletmek, henüz doğmuş bir bestekâara kundakta beste yaptırmak cinsinden gülünç durumlara düşülmesi, ilmî esaslara istinâd eden, ciddiyeti ve vakarı ile bir imparatorluk kültürü hüviyeti taşıyan Türk mûsikîsine yakışmamaktadır. Bu mütevâzî broşürün bunun gibi karışıklıkları ve muğlaklıkları en azından bazı eserler için bir nebze olsun gidereceğine ve bu yolda yapılacak çalışmalara yeni bir zemin sunacağına şüphe yoktur.

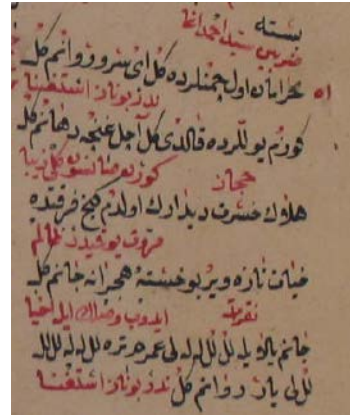
1- Sûzidil/Darbeyn Mütezâd Beste - Hırâmân ol çemenlerde gel ey serv-i revânım gel (Vardakosta Müsâhib Seyyid Ahmed Ağa)

Mevcut nota ve matbû güfte kaynaklarında (1) Abdülhalîm Ağa adına kayıtlıdır. Ancak bu eser, târih sahnesine ilk defa çıktığı dönem olan Sultan III. Selîm devrinde (1789-1807) tertib edilmiş bulunan mecmûaların büyük çoğunluğunda Vardakosta Ahmed Ağa adına kayıtlıdır. Yalnızca Suna ve İnan Kırâç koleksiyonunda bulunan, 19. yüzyılın başlarında tertib edilmiş olduğu kuvvetle muhtemelen olan yazmada eserin bestekârı olarak Küçük Mehmed Ağa yazılmıştır (2). Ancak bu bir unutkanlık eseri olmalıdır. Ezcümle Sûzidil makamının muhterî olan Abdülhalîm Ağa çağdaşı olan Hacı Sâdullah, Vardakosta Ahmed Ağa ve Küçük Mehmed Ağa'larla beraber bir takım vücuda getirmiş ve takımın sâdece Peşrev, Saz Semâîsi ve Yürük Semâîsi'ni bestelemiştir (3).

Eseri Vardakosta'ya âit olarak gösteren bazı mecmûalar için bkz.: *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi*, TY 3466, 275b; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, Konya İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi, no: 13172, 182b.

1a- Fasıl Mecmûası, İÜK TY 3466, 275b

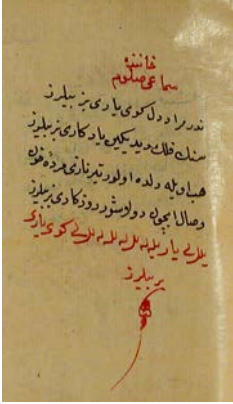

1b- Fasıl ve Şarkı Mecmûası, Konya Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi, No: 13172, 172b

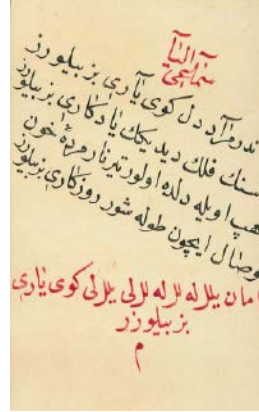
*Sonraki atıflarda kütüphanenin adı “İÜK” kısaltmasıyla gösterilecektir. “TY” kütüphanedeki Türkçe yazmalar bölümünü, “İbn.” ise İbnülemin koleksiyonunu ifade etmektedir.

2- Şedd-i Arabân Ağır Semâî - Nedir murâd-ı dîl-i kûy-i yârî biz biliriz (Hânende Salom ya da İlyâ)

Nota ve matbû güfte kaynakları (4) bu eseri Sultan III. Selîm devrinin önde gelen bestekârlarından Hacı Sâdullah adına kaydediyorsa da eser, Sultan Selîm devrine âit yazma güfte mecmûalarında başka kimselere âit olarak gösterilmektedir. Bu devre âit gayet kapsamlı ve saray çevresinden birisine âit olduğu anlaşılan bir mecmûada bestekârı “Hânende Salom/Solom (?)” olarak kaydedilmiştir (5). Bir diğer mecmûada bestekârın adı “İlyâ” olarak yazılmıştır (6).

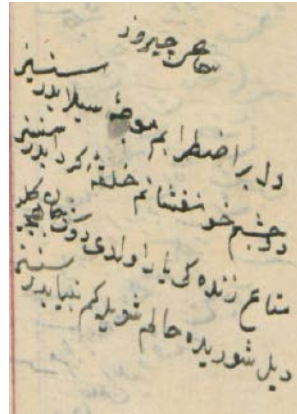
2a- Fasil Mecmûası, Mevlânâ Müzesi 2193, 145a

2b- Fasil Mecmûası, Suna ve İnan Kırâç koleksiyonu, 228a

3- Hisar Ağır Semâî - Dil-i pür-ıztırâbım mevce-i seylâbdır sensiz (Çiroz Mehmed Ağa)

Mûsikîşinaslarca uzun zamandır İtrî (?-1712)'ye âit olduğu zannedilen bu esere, 1770'lere kadar yazılmış olan mecmûalarda rastlanmamaktadır. Ancak 1778/1779 târîhli bir fasıl mecmûasına bu güfte, hem de mecmûanın tertibinden sonra ilâve edildiği anlaşılan bir sûrette kaydedilmiştir. Burada bestekârı “Çiroz” olarak kaydedilmiştir. Hemen karşısındaki sayfada İtrî'nin iki, Çiroz'un ve Tab'î'nin birer eseri kaydedilmiş bulunan sayfada eserin “Çiroz” a âit olarak gösterilmesi kanaatimce dikkate alınması gereken bir bilgidir. Kaldı ki bu zatın elimizde yalnızca bir bestesi vardır ve o da Hisar makamında bir murabbâdır. Mecmûalara nazaran çok da velût bir bestekâr olmadığı anlaşılan Çiroz adına böyle bir eserin sehven kaydedilmesi imkânsız değilse de pek zordur (7).

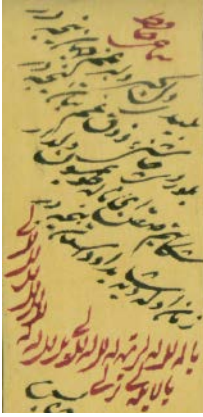

3- Fasil Mecmûası, İÜK TY 3466, 275b

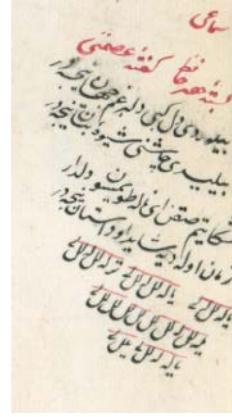
4- Acem Aşîrân Yürük Semâî - Bileydi dil gibi dilber gam-ı cihân nicedir (Hâfız Post)

Bu eser notalarda ve matbû güfte mecmûaları başta olmak üzere son iki yüz küsür yıldır kaleme alınan hemen bütün kitap ve mecmûalarda İtrî'ye âit olarak gösterilmesine karşın, başta kendi mecmûasındaki bilgi olmak üzere çağdaşı olan diğer bütün kaynakların mutâbıkan gösterdiğine göre Hâfız Post'undur. Sâdece bir mecmûada bu eserin bestekârı "Hasan Ağâ" olarak kaydedilmiştir (8).

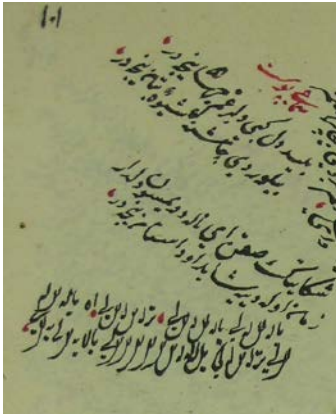
Eseri Hâfız Post'a âit olarak gösteren bazı mecmûalar için bkz.: İmâmzâde Hâfız Post Mehmed Efendi, *Fasıl Mecmûası*, İÜK TY 9857; Tesbîhizâde Emîr Çelebi, *Fasıl Mecmûası*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi (9) R 1723, 101a; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1751/1752, İÜK TY 5657; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Târîhi Müzesi Kütüphanesi 608, 79a; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, İÜK TY 5641, 163a.

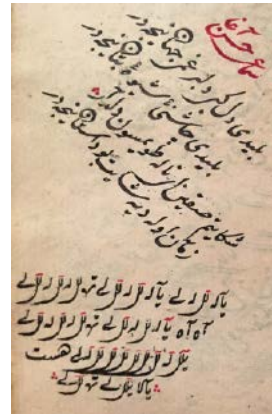
4a- Fasıl Mecmûası, İÜK TY 5657

4b- Hâfız Post'un Fasıl Mecmûası, İÜK TY 9857

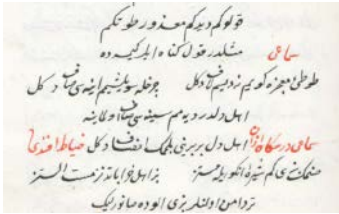
4c- Tesbîhi Emîr Çelebi'nin
Fasıl Mecmûası, TSMK R 1723, 101a

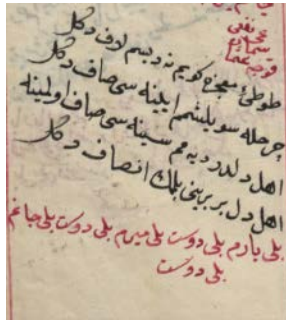
4d- Mahmûd'un Fasıl Mecmûası, Harun Korkmaz
koleksiyonu, 74a

5- Segâh Yürük Semâî - Tûtî-i mûcize-gûyem ne desem lâf değil (Koca Osman)

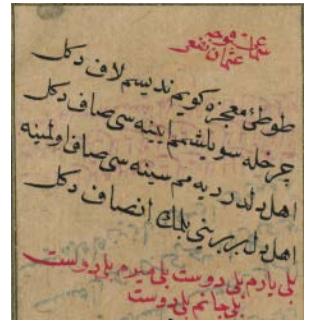
Belki 200 kûsûr yıldır İtrî'nin zannedilen bu eserin güftesi, İtrî daha dünyaya gelmeden önce mecmûalara yansımıştır. 1630-1644 yılları arasındaki bir târihte tertib edilmiş olduğu anlaşılan bir mecmûada bu güfte, Segâh makamında Semâî olarak kaydedilmiştir (10). Şu halde doğum târihini bilmesek de, 1712'de vefât ettiğine göre en iyi ihtimâlle 1630'lar civarında doğmuş olabileceğini tahmin ettiğimiz Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi'nin henüz doğmuşken ya da küçük yaşta bir çocukken bu güfteyi besteleme ihtimâli bulunmadığı açıktır. Ayrıca bu güfte 17. yüzyılın ikinci yarısı ve 18. yüzyılın ilk yarısında tertib edilmiş olan ve inceleme fırsatı bulabildiğim yüzlerce mecmûanın hiçbirisinde kayıtlı değildir. Tabîî Hâfız Post'un, İtrî'nin mecmûalarında da, aynı devirde yaşamış ve ismi bugün dahi bilinen başka meşhur bestekârların mecmûalarında da bu eserin güftesine rastlanmamaktadır. Eser birden bire 1751/1752 yıllarında tertib edilmiş olan bir mecmûada ortaya çıkmış ve İtrî adına kaydedilmiştir. (11). Ancak bu mecmûadan yaklaşık 30-40 sene kadar sonra tertib edilen kimi mecmûalarda dahi bu eserin sahibi Koca Osman olarak gösterilmiştir (12). Fakat Koca Osman adı artık eski tanınırlığını korumadığı için olsa gerek bu bilgi yine değişmiş, eser İtrî'ye kaydedilmiş ve günümüze bu bilgi ile ulaşmıştır. Bu karışık tablo içerisinde dikkati çeken bir husus vardır: Bu eser daha muhtemelen İtrî dünyaya gelmemişken bestelenmiştir. Bu bilgiye uygun olarak Sultan III. Selîm devrinde (1789-1807) tertib edilmiş olan mecmûalarda, ömrünün büyük kısmı 17. yüzyılın ilk yarısında geçmiş olan Koca Osman adına kaydedilmektedir. Eserin mecmûalarda ilk görülmeye başlandığı târihin İtrî dönemine göre erken oluşu, İtrî'nin kendi mecmûası başta olmak üzere onun çağdaşı olan hiçbir mecmûada bu eserin bulunmayışı, bu eseri onun listesinden çıkarmak için yeterli sebeptir. İtrî aynı güfteyi tabîî ki bir daha bestelemiş olabilir. Fakat buna delil teşkil edebilecek bir belgeye henüz rastlanmamıştır. Bir de 18. yüzyılın sonlarında bile bu eserin Koca Osman'a kaydedilmesi, 17. yüzyılın ortalarında vefât etmiş olan bu bestekârın artık isminin bile pek anılmadığı bir dönemde mecmûalarda bu eserle zikredilmesi mânidârdır. Sıralanan bu bilgi ve belgelere dayanarak bu eserin Koca Osman'a âit olduğunu rahatlıkla söyleyebileceğimiz kanaatindeyim.

5a- Eş'ar, Münşeât ve Güfte Mecmûası, İÜK TY 3665, 113a

5b-Faṣıl Mecmûası, İÜK TY 3466, 275b

5c- Rızâ'nın Faṣıl Mecmûası, İÜK TY 56348

6-Rast/Düyek Nakış - Âmed nesîm-i subh-dem tersem ki âzâreş küned (Acemler)

Mevcut nota kaynaklarının tamamında Hoca Abdülkaadir-i Merâgî'ye âit olarak gösterilen bu eser, 18. yüzyılda tertib edilmiş mecmûaların büyük kısmında Acemler'e âit olarak kaydedilmektedir. Acemler, Doğu'dan, bilhassa bugünkü Azerbaycan taraflarından Osmanlı ülkesine gelmiş ya da IV. Murad'ın Bağdat ve Revan seferleri sırasında İstanbul'a getirilmiş olan müzisyen topluluklarına verilen genel bir isimdir. Özellikle Bağdat Seferi ile birlikte getirilmiş olan bu müzisyenler geldikleri coğrafyanın zengin repertuarını da İstanbul'a taşımışlardır. İstanbullu müzisyenler tarafından benimsenen ve güfte mecmûalarına girmeye başlayan bu eserler önceleri "Acemler" adına kaydedilirken daha sonra "Hoca Abdülkâdir"e atfedilir olmuştur. Farsça olan güftelerin geneli böyle bir âkıbete uğramıştır. Birer Osmanlı bestekârı olan Nazîm, Enfî Hasan Ağa, Diyarbekirli Mahmud Çelebi gibi zatlara âit Farsça güfteli kimi eserler de zaman içerisinde Merâgî'ye âit olduğu zannıyla, onun adına kaydedilmiştir.

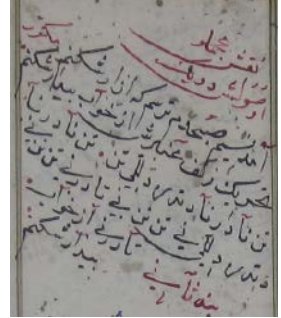
Eseri Acemler'e âit olarak gösteren bazı mecmûalar için bkz.: Tesbîhî Emîr Çelebi, *Fasıl Mecmûası*, 18. yüzyılın başları, TSMK Revan 1723, 3a; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, Ankara Milli Kütüphane, FB150, 4a; *Fasıl Mecmûası*, Millet Kütüphanesi AEMNZ 706, 2b; *Fasıl Mecmûası*, Berlin Staatsbibliothek 1578, 5b; *Fasıl Mecmûası*, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Târihi Müzesi Kütüphanesi 608, 6a; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, İÜK TY 5641, 10a.

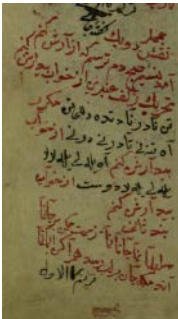
6a- Fasıl Mecmûası
İÜK TY 5641, 10a

6b- Fasıl Mecmûası (Berlin
Staatsbibliothek 1578, 5b)

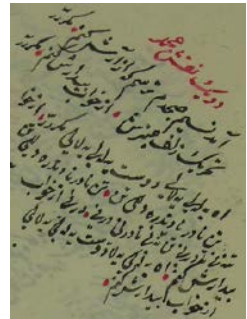
6c- Fasıl Mecmûası, Cerrahpaşa
Tıp Fakültesi Târihi Müzesi
Kütüphanesi 608, 6a

6d- Fasıl Mecmûası, Ankara
Milli Kütüphane, FB150, 4a

6e- Fasıl Mecmûası, Millet
Kütüphanesi, AEMNZ 706, 2b

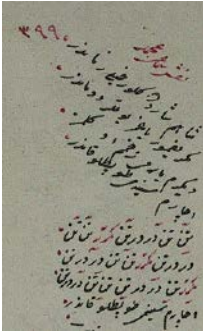
6f- Tesbîhi Emîr Çelebi'nin Fasıl Mecmûası,
Topkapı Sarayı Revan 1723

7- Segâh Nakış Ağır Semâî - Şâhım şârdan gelür hayli zamândır (Küçük Müezzîn Çelebi, Osman ya da Acemler)

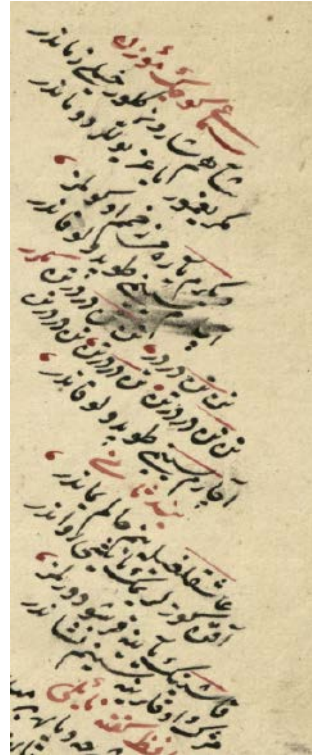
“Şâhım şikârdan gelir”, “Dilber şikârdan gelir”, “Beyim avdan gelmez” gibi farklı biçimlerde yazılan güftenin doğru şekli, pek çok güfte mecmûasında yaptığım tespitlere göre yukarıda yazdığım gibidir. Bu eser Osmanlı dönemi matbû güfte mecmûalarında ve nota kaynaklarında genellikle bestekârı belirtilmeksizin yazılmış, bazı kaynaklarda ise Koca Osman’a âit olarak gösterilmiştir. Hâlbuki 17. ve 18. yüzyılda bu eserin Koca Osman’a âit olduğunu gösteren hiçbir kaynak yoktur. Sâdece bir mecmûada eserin bestekârı “Osman” olarak yazılmıştır (13). 17. ve 18. yüzyıl musiki târihinde Osman isminde pek çok bestekâr bulunduğuna göre, bu mecmûada kastedilen Osman’ın hangisi olduğunu tespit etmek güçtür. Koca Osman’ın devrinde ve 17. yüzyıl mecmûalarında bu eserin güftesine rastlanmayışı, kastedilen Osman’ın başka bir zat olduğunu göstermektedir. Bu eser iki ayrı mecmûada Acemler adına kaydedilmiş (14), bir mecmûada Küçük Müezzîn’e âit olarak gösterilmiştir (15). Bu farklı bilgilerden dolayı pek çok güfte mecmûasında yapılan araştırma sonuçsuz kalmış ve eserin bestekârını tespit edebilmek güçleşmiştir. Bu arada Acemler’e kayıtlı eserler arasında sâdece Farsça değil birtakım Türkçe eserler bulunduğunu da hatırlamakta fayda vardır.

7a- Fasil Mecmûası, İÜK TY 5657

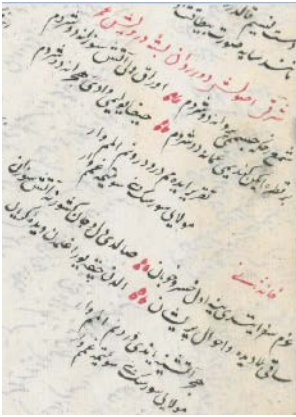
7b- Fasil Mecmûası, Millet Kütüphanesi, AEMNZ 732

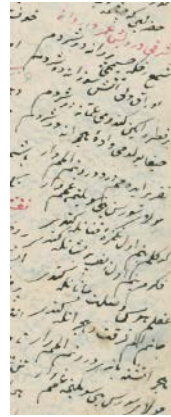
7c- Fasil Mecmûası, İÜK İbn. 3446, 104b

8- Segâh/Devr-i Revân Şarkı - Şem'-i ruhuna cismimi pervâne düşürdüm (Dervîş Ömer)

Uzun zamandır Mevlevîlerce “Niyâz İlâhîsi” olarak okunan bu eser aslında aynı makam ve usûlde bestelenmiş bir şarkıdır. 17. ve 18. yüzyıllarda tertip edilmiş olan pek çok mecmûa bu bilgiyi destekler mahiyettedir. Mevlevî geleneğinde bu eserin güftesi ya da bestesi kimi zaman Sultan Veled’e dayandırılırsa da, aslında, 16. ve 17. yüzyıllarda yaşamış Dervîş Ömer’in eseridir. Dervîş Ömer yaşadığı devrin önde gelen mûsikî simalarındandı. IV. Murad tarafından “Peder” diye çağrılan, Evliya Çelebi’nin aktardığına göre mûsikînin bütün inceliklerine vâkıf, mühim bir kişiydi. Onun bestelediği eserler de yine zamanın kahredici pençesine kurban gitmiştir. Ali Ufkî’nin 1650-1660’lar civarında tertip etmiş olduğu *Mecmûa-i Sâz ü Söz* isimli eserinde ise bu Segâh şarkısının notası vardır (16). Üstattan çırağa aktarılmak sûretiyle elimize ulaşmış bulunan notası ile Ali Ufkî’nin notası arasında, birisini yekdiğerinden farklı bir eser olarak kabul edebilecek kadar derin farklılıklar olduğu görülmektedir.

8a- Hafız Post'un Fasıl Mecmûası,
İÜK TY 9857

8b- Ebubekir Ağa'nın Fasıl Mecmûası,
İÜK TY 5658

8c- Ali Ufkî'nin Bibliothèque nationale de France 'da bulunan
Turc 292 no'lu yazmasından-nota

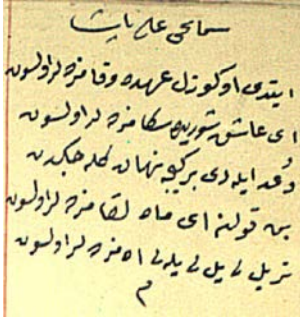

8d- Ali Ufkî'nin Mecmûa-i Sâz ü Söz isimli
eserinden-nota

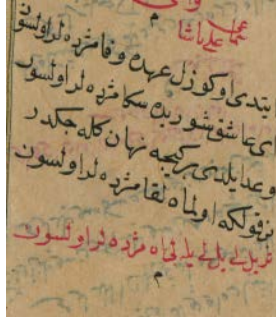
9- Segâh Yürük Semâî - Etdi o güzel ahde vefâ müjdeler olsun (Basra Vâlisi Maktûl Ali Paşa)

Elimizdeki notaların tamamında Ebûbekir Ağa'ya âit olarak gösterilen bu eser, 17.yüzyılın önde gelen bestekârlarından Basra Vâlisi Ali Paşa'nın eseridir. 19. yüzyıl başlarına kadar çoğu mecmûada bu eserin bestekârı Ali Paşa olarak gösterilmiş, hattâ 20. yüzyıl başlarında tertib edildiği anlaşılan bir fasıl cöngünde dahi eserin bestekârı "Ali Paşa" olarak yazılmıştır (17). 18. yüzyıl kaynakları arasında sâdece 1751/1752 târihli bir mecmûada bestekârı "Bekir Ağa" olarak yazılmış (18), bu mecmûadan yinelenmeye devam etmiş, nihayet nota döneminde eserin bestekârı Bekir Ağa olarak benimsenmiştir. Ancak târihî kaynakların çoğu bu eseri Ali Paşa'ya kaydetmiştir. Bugün de notalarda bu şekilde yazılması daha doğrudur.

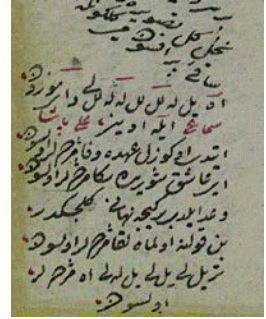
Eseri Ali Paşa'ya âit olarak gösteren bazı mecmûalar için bkz.: Rızâ, *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1795/1796, İÜK TY 5634; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyılın başları, Millet Kütüphanesi, AEMNZ 732; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyılın başları, Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar 5929, 131a.

9a- Fasıl Mecmûası,
Süleymaniye Kütüphanesi,
Yazma Bağışlar- 6725

9b- Fasıl Mecmûası,
İÜK TY 5634

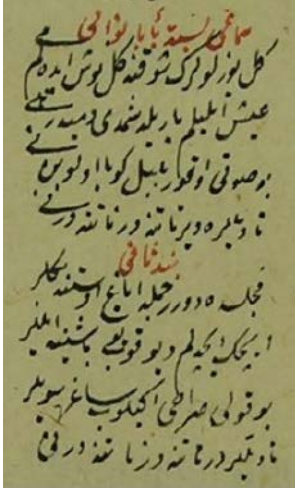
9c- Fasıl Mecmûası,
Millet Kütüphanesi,
AEMNZ 732

10- Nevâ Yürük Semâî - Gül yüzlülerin şevkine gel nûş edelim mey (Baba Nevâî)

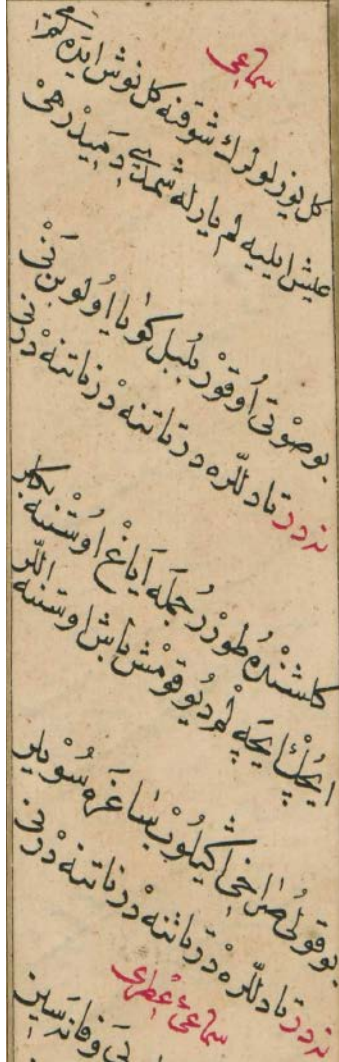
Günümüzde Beyâtî makamında ve Tab'î Mustafa Efendi'ye âit olarak bilinen bu eser, 17. yüzyılın ortalarından beri araya hiçbir fasıla girmeksizin icrâ edilegeldiği anlaşılan pek meşhur bir eserdir. Bestelendiği makamın Türkler tarafından târih boyunca çok sevilen bir makam olması, melodisinin akıcılığı, güftesinin rindliği, usûlünün raksân havası bu eseri klasik mûsikînin en sevilen eserlerinden birisi yapmıştır. Böyle olunca güftesi çok fazla kaynağa kaydedilmiş, yer yer güftenin bazı yerleri değiştirilmiş, başka bendler eklenmiştir. Bu arada bestekâr bilgisi de karışık durmuştur.

Eser gözlemlenebildiği kadarıyla ilk defa 1670-1680'ler civarında târih sahnesine çıkmaktadır. Bu güfteye yer veren bilinen ilk kaynak olan Hâfız Post'un tertib etmiş olduğu mecmûada eserin sahibi Baba Nevâî olarak gösterilmiştir (19). 1751/1752 târihlerinde tertib edilmiş bulunan gayet hacimli bir fasıl mecmûasında da bu eser, Baba Nevâî'ye kaydedilmiştir (20). Eserin bir mecmûada Kadri [A'mâ Kadri Efendi]'ye (21), bir mecmûada ise Na'î [Na'lçe Mehmed Efendi]'ye kaydedildiği görülmüştür (22). Ama bu bilgiler muhtemelen bir karışıklık eseri olmalıdır. Bu bilgiler arasında

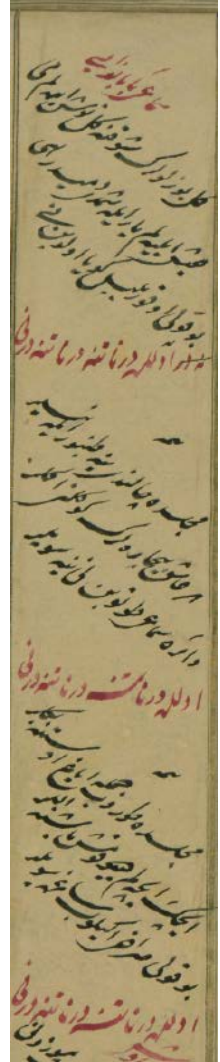
en çok itimâd edilmesi gereken, Baba Nevâî'nin çağdaşı olan Hâfız Post'un verdiği bilgidir. Ayrıca bu eser inceleyebildiğim bütün 17. ve 18. yüzyıl mecmûalarında Beyâtî faslına değil Nevâ faslına kayıtlıdır. Eser muhtemelen tarihî süreç içerisinde lahnî olarak birbirine yakın olan Nevâ makamından Beyâtî makamına dönüşmüştür. Bu durumun izleri eserin kimi nota versiyonlarında kısmen tâkib edilebilmektedir.

10a- Hâfız Post'un
Fasil Mecmûası,
TSMK R 1724, 67b

10b- İtrî'nin Fasil Mecmûası,
İÜK TY 5525, 177bt

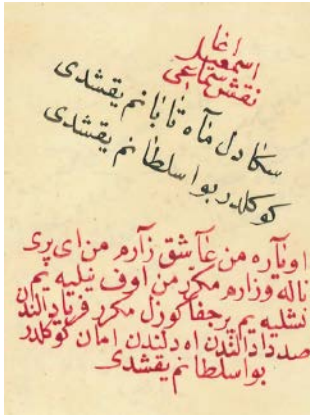

10c- Fasil Mecmûası, İÜK TY 5657

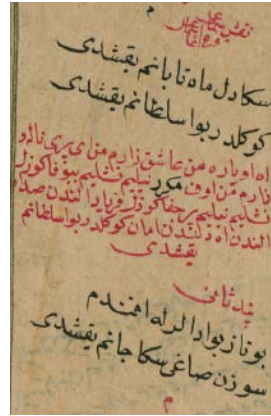
11- Müsteâr Yürük Semâî - Sana dil mâhitâbânım yakışdı (Kara İsmâil Ağa)

Bu eser, 18. yüzyılın ilk yarısından 19. yüzyıl ortalarına kadar bütün yazma mecmûalarda İsmâil Ağa adına kayıtlıdır. Bazı mecmûalarda lâkabiyle beraber “Kara İsmâil Ağa” olarak yazılmıştır. Şu hâlde bu eserin, bir 19. yüzyıl bestekârı olan Dellâlâzâde Hacı İsmâil Efendi’ye âit olma ihtimâli bulunmamaktadır. İsim benzerliğinden kaynaklandığı açık olan bu bilgi karışıklığı aslında, Osmanlı târihindeki ilk matbû Türkçe güfte mecmûası olan *Hâşim Bey Mecmûası*’na dayanmaktadır. Hâşim Bey eserin bestekârını mecmûasının ilk baskısında “İsmâil Ağa” olarak vermiş, ancak ikinci baskıda bu bilgiyi -herhalde sehven- değiştirerek “İsmâil Efendi” yapmıştır (23). Bu “Ağa-Efendi” karışıklığı Müsteâr Yürük Semâî’yi Dellâlâzâde’nin yapıvermiş ve bu yanlış bilgi bütün nota kaynaklarına ve dolayısıyla günümüze bu şekilde intikâl etmiştir.

Eseri Ali Paşa’ya âit olarak gösteren bazı mecmûalar için bkz.: Rızâ, *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1795/1796, İÜK TY 5634; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyıl başları, Suna ve İnan Kırâç koleksiyonu, 181a; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, İÜK TY 3466, 305a; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, Mevlânâ Müzesi 2193, 204b.

11a- Fasıl Mecmûası,
Suna ve İnan Kırâç Koleksiyonu, 181a

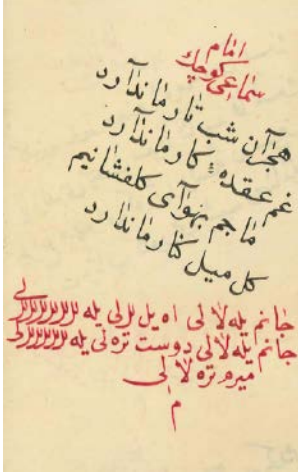

11b- Rızâ’nın Fasıl Mecmûası,
İÜK TY 5634

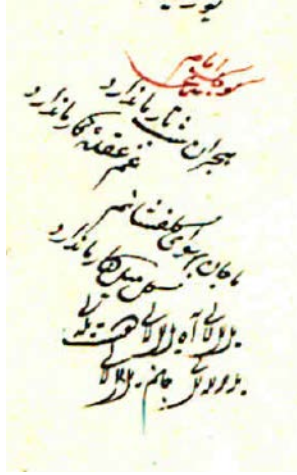
12- Evc Yürük Semâî - Hicrân şeb-i târ-ı mâ nedâred (Küçük İmâm Çelebi)

Bu eser notalarda ve 19. yüzyılda neşredilmiş matbû güfte mecmûalarında Ebûbekir Ağa’ya âit olarak gösterilmiştir. Fakat 18. yüzyılda tertib edilmiş mecmûaların büyük çoğunluğunda Küçük İmâm Mehmed Çelebi adına kayıtlıdır. Suna ve İnan Kırâç koleksiyonunda bulunan, 19. yüzyılın başlarında tertip edilmiş olduğu anlaşılan fasıl mecmûasında da bu eserin Küçük İmâm adına kayıtlı olması, bu bilginin 19. yüzyılın ortalarına kadar değişmeden geldiğini göstermektedir. Bu semâî, sâdece bir mecmûada -herhâlde sehven- Domdom İmâm [Tomtom İmâmı Abdullah Efendi]’a (24), bir mecmûada da Kadri [Amâ Kadri Efendi]’ye kaydedilmiştir (25).

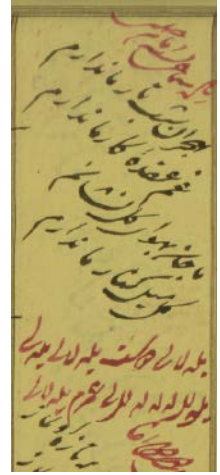
Eseri Küçük İmâm'a âit olarak gösteren bazı mecmûalar için bkz.: *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1751/1752, İÜK TY 5657; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyıl başları, Suna ve İnan Kırâç koleksiyonu, 202a; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ikinci çeyreği, Millet Kütüphanesi, AEMNZ 759, 87b.

12a- Fasıl Mecmûası,
Suna ve İnan Kırâç
koleksiyonu, 202a

12b- Fasıl Mecmûası, Millet
Kütüphanesi, AEMNZ 759, 87b

12c- Fasıl Mecmûası, İÜK TY 5657

13- Evc Kârçe - Geldi cevher tîg-i âteş-bârına âyineden (Meçhûl)

Günümüzde Ebûbekir Ağa'ya âit olarak bilinen bu eserin bestekârı belli değildir. Eserin güftesinin Şeyh Galib'e âit olması (26) ve Şeyh Galib'in Ebûbekir Ağa'ya yetişme ihtimâlinin bile; doğduğu, yaşadığı târihler nazarı-ı dikkate alındığında muhâl görünmesi, zaten Ebûbekir Ağa'ya âit olma ihtimâlini ortadan kaldırmaktadır. Kaldı ki üzerinde inceleme yapabildiğim Osmanlı dönemine âit hiçbir yazma ve matbû güfte mecmûasında bu eserin güftesine rastlanmayışı bu eserin daha yeni bir eser olabileceğini göstermektedir. Eserin Cumhuriyet devrine âit notalarının nisbeten erken târihli olanlarında da bu eserin bestekârı belirtilmemiş ya da "meçhûl" olarak kaydedilmiştir. Sonuç olarak bu eser hiçbir sûrette Ebûbekir Ağa'ya âit değildir. Genellikle Karagöz mûsikisi çevresinde icrâ oluna geldiği anlaşılan bu eserin bestekârı şimdilik meçhûldür.

14- Nihâvend-i Kebîr Saz Semâisi (Meçhûl)

Günümüze meşk yoluyla, aksak semâî îkaaında ve Seyyid Ahmed Ağa'ya ait olduğu bilgisi ile intikâl eden bu eser, Ali Ufkî'nin Mecmûa-i Sâz ü Söz isimli eserinde, bestekârı belli olmayan, yürük semâî îkaaında bir eser olarak kaydedilmiştir. Eserin tarihî süreç içerisinde aralarında epeyce mesâfe açılmış bulunan bu iki versiyonu peşpeşe icrâ edildiğinde, aralarındaki benzerlik dikkati çekmekte ve meşk yoluyla eserlerin nasıl/ne kadar dönüşebildiği hakkında bir fikir vermektedir (28).

Dipnotlar

- (1) Bu karışıklık Hâşim Bey'in güfte mecmûasından kaynaklanmış olabilir. Nitekim bu eserin, tespit edebildiklerim arasında Abdülhalim Ağa'ya kaydedildiği ilk mecmûa budur. Bkz. *Hâşim Bey Mecmûası*, s.449.
- (2) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyıl başları, Suna ve İnan Kırâç koleksiyonu, 216b.
- (3) Abdülhalim Ağa aynı bestekârlarla birlikte iki beste ve iki semâiden mürekkep bir takım daha bestelemiştir. Bkz. *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, Mevlânâ Müzesi 2193, 145b-146a.
- (4) Bkz. *Hâşim Bey Mecmûası*, 1269, s. 446.
- (5) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, Mevlânâ Müzesi 2193, 145a.
- (6) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyıl başları, Suna ve İnan Kırâç koleksiyonu, 228a.
- (7) III. Selim devrinin ilk yıllarında (1790'lı yıllar) tertib edilmiş olduğu kuvvetle muhtemel olan bir mecmûada bu eser, Çiroz'a âit başka bir Hisar semâinin altına, bestekâr belirtilmeksizin kaydedilmiştir. Bkz. *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, İÜK TY 3466, 275b.
- (8) Mahmûd, *Fasıl, Havas ve Fevâid Mecmûası*, Harun Korkmaz koleksiyonu, 74a.
- (9) Sonraki atıflarda kütüphanenin adı "TSMK" kısaltmasıyla gösterilecektir. "R" kütüphanedeki Revan koleksiyonunu ifade etmektedir.
- (10) Ayrıntılı bilgi için bkz. *Eşar, Münşeat ve Güfte Mecmûası*, tertibi: 1630-1644 yılları arası, İÜK TY 3665, 113a. Yine 17. yüzyılın ortalarında tertib edilmiş olduğu anlaşılan başka bir mecmûada yine bu güfte Segâh makamında semâi olarak kayıtlıdır. Bkz. *Fasıl Mecmûası*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, M.Cevdet Kütüphanesi, K 447, 2b.
- (11) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1751/1752, İÜK TY 5657. Bu mecmûa ile yakın târihlerde tertib edilmiş olduğu anlaşılan Hekimbaşı Abdülaziz Efendi'ye âit fasıl mecmûasında da bu eser yer almış, ancak bestekârı belirtilmemiştir. Bkz. Hekimbaşı Abdülaziz Efendi, *Fasıl Mecmûası*, İÜK TY 3866, 358a.
- (12) Örneğin bkz. Rızâ, *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1795/1796, İÜK TY 5634; *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, İÜK TY 3466, 300a.
- (13) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1751/1752, İÜK TY 5657.
- (14) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyılın başları, Millet Kütüphanesi, AEMNZ 732; Hekimbaşı Abdülaziz Efendi, a.g.m., İÜK TY 3866, 355a.
- (15) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, İ.Ü.K. İbn. 3446, 104b.
- (16) Ali Ufkî eseri bestekâr belirtmeden kaydetmiştir. Bkz. Ali Ufkî, *Mecmûa-i Sâz ü Söz*, British Library, Sloane 3114, s. 203.
- (17) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 20. yüzyılın başları, Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar 6725, 59b.
- (18) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1751/1752, İÜK TY 5657.
- (19) İmâmzâde Hâfız Post Mehmed Efendi, *Fasıl Mecmûası*, TSMK R 1724, 67b.
- (20) *Fasıl Mecmûası*, İÜK TY 5657.
- (21) *Fasıl Mecmûası*, Millet Kütüphanesi, AEMNZ. 736.
- (22) *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın başları, Süleymaniye Kütüphanesi, Galata Mevlevihânesi koleksiyonu no:151.
- (23) Bkz. *Hâşim Bey Mecmûası*, 1269, s. 378; *Hâşim Bey Mecmûası*, 1280, s. 368.
- (24) Bkz. *Fasıl Mecmûası*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, M. Cevdet Kütüphanesi, K 43, 72a.
- (25) Bkz. Tesbihîzâde Emîr Çelebi, *Fasıl Mecmûası*, TSMK R 1723, 81b.
- (26) Gazelin tamamı için bkz. *Şeyh Gâlib Divânı*, haz. Naci Okcu, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2011, gazel no: 291, s. 530.
- (27) Bu eserle ilgili bilgiyi bizimle paylaşan Dr. Mehmet Uğur Ekinci'ye teşekkür ederiz.

Not: Kaynak olarak gösterilen mecmûaların hangi kütüphanede bulundukları, tasnif numaraları ve ilgili güftenin bulunduğu varak numarası belirtilmiştir. Ancak birkaç mecmûanın iç düzeninin tamamen karışmış olması, varak numarası vermeyi imkânsız kılmıştır. Kaynakları incelerken bu hususun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Ali Ufkî, *Mecmûa-i Sâz ü Söz*, British Library, Sloane 3114.
- Ali Ufkî, *Mecmûa*, Bibliothèque nationale de France, Turc 292.
- Buhûrizâde Mustafa İtrî Efendi, *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 17.yüzyılın son çeyreği, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 5525.
- Eşâr, Münşeat ve Güfte Mecmûası*, tertibi: 1630-1644 yılları arası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 3665.
- Evlîyâ Çelebi, *Seyahatnâme*, Topkapı Sarayı, Bağdat 304.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, Ankara Milli Kütüphane, FB150.
- Fasıl Mecmûası*, Berlin Staatsbibliothek 1578.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Târihi Müzesi Kütüphanesi 608.
- Fasıl Mecmûası*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, M. Cevdet Kütüphanesi, K 431.
- Fasıl Mecmûası*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, M. Cevdet Kütüphanesi, K 447.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 3466.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 5641.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1751/1752, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 5657.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, Konya İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi, no: 13172.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın sonları, Mevlânâ Müzesi 2193.
- Fasıl Mecmûası*, Millet Kütüphanesi, AEMNZ 706.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyılın başları, Millet Kütüphanesi, AEMNZ 732.
- Fasıl Mecmûası*, Millet Kütüphanesi, AEMNZ 736.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 19. yüzyıl başları, Suna ve İnan Kıraç koleksiyonu.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın başları, Süleymaniye Kütüphanesi, Galata Mevlevîhânesi koleksiyonu, no: 151.
- Fasıl Mecmûası*, tertibi: 20. yüzyılın başları, Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar 6725.
- Hâşim Bey Mecmûası*, 1269.
- Hâşim Bey Mecmûası*, 1280.
- Hekimbaşı Abdülaziz Efendi, *Fasıl Mecmûası*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 3866.
- İmâmzâde Hâfız Post Mehmed Efendi, *Fasıl Mecmûası*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, R 1724.
- İmâmzâde Hâfız Post Mehmed Efendi, *Fasıl Mecmûası*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 9857.
- Mahmûd, *Fasıl, Havas ve Fevâid Mecmûası*, tertibi: 18. yüzyılın ortaları, Harun Korkmaz koleksiyonu.
- Rızâ, *Fasıl Mecmûası*, tertibi: 1795/1796, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 5634.
- Şeyh Gâlib Divânı*, haz. Naci Okcu, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2011.
- Tesbihizâde Emîr Çelebi, *Fasıl Mecmûası*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, R 1723.
- Şeyhülislâm Esad Efendi, *Atrabül'Âsar fî Tezkireti Urefâil'l-Edvâr*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, TY 2529.

Acemler

Doğu'dan, bilhassa bugünkü Azerbaycan taraflarından Osmanlı ülkesine gelmiş ya da IV. Murad'ın Bağdat ve Revan seferleri sırasında İstanbul'a getirilmiş olan müzisyen topluluklarına verilen genel bir isimdir. Özellikle Bağdat Seferi ile birlikte getirilmiş olan bu müzisyenler geldikleri coğrafyanın zengin repertuarını da İstanbul'a taşımışlardır. İstanbullu müzisyenler tarafından benimsenen ve güfte mecmûalarına girmeye başlayan bu eserler önceleri "Acemler" adına kaydedilirken daha sonra "Hoca Abdülkâdir"e atfedilir olmuştur. Acemler adına kaydedilen eserlerin büyük çoğunluğu Farsça olmasına karşın birtakım Türkçe güftelerin de bu adla kaydedildiği görülmektedir.

Baba Nevâî (?-?)

Halep'te doğmuş, sonradan İstanbul'a yerleşmiştir. *Atrabül'-Âsâr*'da isminin Sultan IV. Mehmed devrinde (1648-1687) şöhret bulduğu kaydedilmektedir. Yine aynı eserde bestekârlığı methedilmekte, eserlerinin mûsikîşinaslarca çok beğenildiği ve onun mûsikî ilmindeki üstadlığının mûsikî ehline kabul gördüğü vurgulanmaktadır. Günümüze notası ile ulaşmış olan yegâne eseri bugün Bayâtî makamında olarak anılan, "Gül yüzlülerin şevkine gel nûş edelim mey" mısraı ile başlayan Nevâî makamındaki yürük semâîsidir.

Basra Vâlisi Ali Paşa (?-?)

Doğum ve ölüm tarihleri mâlûm değildir. Kimi mecmularda isminin "maktûl" sıfatı ile birlikte kaydedilmesi, idam edilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Kaynaklarda "Efrâsiyaboğlu Ali Paşa" olarak geçen ve 1652'de vefat ettiği kaydedilen Basra Vâlisi Ali Paşa bu zât olabilir. Sultan IV. Mehmed devrinin (1648-1687) ilk yıllarının önde gelen bestekârlarından olduğunu *Atrabül'-Âsâr*'dan öğrenmekteyiz. Esad Efendi onun güzel bir sesi olduğunu ve mûsikî ilminin kaidelerine uygun on kadar eserinin bulunduğunu söylemektedir. Günümüze ulaşabilmiş yegâne eseri, son iki asırdır yanlış olarak Ebûbekir Ağa adına kaydedilen "Etdi o güzel ahde vefâ müjdeler olsun" mısraı ile başlayan meşhur Segâh Yürük Semâî'sidir.

Çiroz Mehmed Ağa (?-?)

İsmine ancak 1770'lerden itibaren yazılmış olan güfte mecmûalarında rastlanabilmektedir. Ne zaman doğduğu, ne zaman, nerede vefât ettiği bilinmemektedir. Günümüze notasıyla ulaşabilmiş yalnızca iki eser vardır:

- 1-Gubârî hâk-i pâyin çeşmime kühl-i cevâhirdir (Hisar/Zencîr Murabba Beste),
- 2-Dil-i pür-ıztûrâbım mevce-i seylâbdır sensiz (Hisar Ağır Semâî)

Dervîş Ömer (?-?)

Atrabül'-Âsâr müellifi Esad Efendi İstanbul'da doğduğunu, Evliya Çelebi Tokatlı olduğunu söylemekte, 18. yüzyılda tertib edilmiş bazı mecmûalarda ise ismi "Dervîş Ömer Bağdâdî" olarak kaydedilmektedir. Bu kaynaklardan en erken tarihlişinin Evliya Çelebi olduğuna ve Evliya Çelebi'nin bu zattan hocası olarak bahsetmesine bakılırsa onun verdiği bilgilerin daha sıhhatli olduğu söylenebilir. Evliya Çelebi Dervîş Ömer'in Gülşenî tarikatine mensup olduğunu kaydediyorsa da Esad Efendi Mevlevî olduğunu yazmaktadır. Hayatı, şahsiyeti hakkında elimizdeki bu çelişkilerden

mâada, mûsikînin 17. yüzyılın ilk yarısındaki en önde gelen üstatlarından olduğunu, padişahın bu zata, hem yaşına hem de ilmine hürmeten “Peder” diye hitap ettiğini, son derece çeşitli bir repertuara sahip olduğunu, mûsikîde pek çok talebesi bulunduğunu Evliya Çelebi’nin verdiği bilgilerden çıkarıyoruz. Yine Evliya, Dervîş Ömer’in 140 sene yaşadığını söylüyor. Mısır’da bulunduğunu, İbrâhim-i Gülşenî’nin halifelerinden birisi olduğunu, onun tarafından Osmanlı ülkesine gönderilerek padişah hizmetine alındığını kaydediyor. Yaşlılığında sarayda bulunduğu bakılırsa Sultan IV. Murad devrinde (1623-1640) hâlâ hayattadır. Bu seneler civarında vefât etmiş olma ihtimâli kuvvetlidir. Eserlerinin neredeyse tamamı unutulmuştur. Ali Ufkî’nin *Mecmûa-i Sâz ü Söz* isimli eserinde notası kaydedilmiş olan Segâh Şarkı, 17. ve 18. yüzyılda tertib edilmiş olan pek çok mecmûaya göre onun eseridir. Bu şarkı daha sonra Mevlevî repertuarında ilâhîye dönüşmüş ve pek çok melodik değişikliğe uğrayarak nota dönemine kadar gelebilmiştir.

Hâfız Post Mehmed Efendi (?-1694)

Türk mûsikîsi tarihinin en meşhur simalarındandır. 17. yüzyılın mûsikî hayatının en önde gelen birkaç bestekârından birisidir. İstanbul’da doğmuş, yine İstanbul’da vefât etmiştir. Vefâtından yaklaşık otuz beş yıl kadar sonra yazılmış bir kitap olan Şeyhülislâm Esad Efendi’nin *Atrabül-Âsâr*’ına göre vücudu kılla kaplı olduğu için bu lâkabı almıştır. Padişah huzurunda fasıllar yaptığı ve bu meclislerde sultan tarafından çeşitli hediyelerle taltif edildiği yine bu kaynakta yer alan bir bilgidir. Hâfız Post, “Hâfız” mahlasıyla şiirler yazan bir şairdi. Tophaneli Mahmud Efendi’den ta’lik yazıyı meşk etmiş bir hattattı. Birisi Topkapı Sarayı Kütüphanesi’nde, birisi İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’nde, birisi ise Murat Bardakçı koleksiyonunda bulunan üç ayrı güfte mecmûası günümüze ulaşmıştır.

Esad Efendi, Hâfız Post’un eserlerinin sayısının binlere ulaştığını ifade etmektedir. Bu ifade biraz mübalağalı olmakla beraber onun yüzlerce eser bestelediği, güfte mecmûalarından anlaşılmaktadır. Nisyanın kahr edici pençesinden kurtulabilen 15 eserinin notası elimizdedir.

İlyâ (?-?)

İsmine 1750’lerden itibaren yazılmış olan güfte mecmûalarında rastlanabilmektedir. Ne zaman doğduğu, ne zaman, nerede vefât ettiği bilinmemektedir. Mecmûalarda isminin kimi zaman “İlyâ-yı Yahûdî” olarak kaydedildiği görülmektedir. Çağdaş kaynaklarda Rum asıllı olduğu yazılıyorsa da bu bilginin bir mesnedi yoktur. Elimizde beş parça eseri vardır.

Kara İsmâil Ağa (?-1724)

Edirne’nin Hasköy köyünde doğmuştur. Sultan III. Mustafa devrinde (1695-1703) sesinin güzelliği dolayısıyla saray teşkilâtından olan Teberdârân (Baltacılar) zümresine ve akabinde Enderun’un Kilerli koğuşuna alınmış, sonra da padişahın müezzini olarak saraydaki vazifesine devam etmiştir. Mûsikînin inceliklerini öğrendi ve pek çok eser bestelemiştir. Keman (rebab) ve ney çalardı. Üstün derecede ta’lik hattı yazarmış. Sultan III. Ahmed devrinde (1703-1730) şöhretinin zirvesine ulaşmış, genç yaşta vefât etmiştir. Notasıyla günümüze ulaşan 10 eseri vardır.

Koca Osman

İstanbul'un Kasımpaşa semtinde doğmuştur. Sultan IV. Murad devrinin (1623-1640) ileri gelen mûsikîşinaslarından. Genç yaşında hânendelik etmeye ve rebab çalmaya heves etti, mûsikî ilminin inceliklerini kavrama yolunda ilerledi. Hem Kantemiroğlu'nun *Osmanlı Tarihî*'nde hem de sair kaynaklarda Osmanlı mûsikîsinin kurucusu olduğu söylenmektedir. Esad Efendi onun, Rum'daki (Anadolu) mûsikîşinasların büyük üstadı mevkîinde bulunduğunu ve mûsikî ilminin kaidelerini koyan kişi olduğunu vurgulamaktadır. Talebesi olan Hâfız Post ondan "Hâce-i Rûm" yani Anadolu'nun Abdülkâdir-i Merâğî'si olarak söz etmektedir. *Atrabü'l-Âsâr*'dan öğrendiğimiz kadarıyla 200 civarında eser bestelemiştir. 17. yüzyılın ikinci yarısında ve 18. yüzyılın ilk yarısında tertib edilmiş mecmûalarda pek çok eserinin güftesi, Ruşen Ferid'in Yahya Nazîm Çelebi'nin eserleri için ifade etmiş olduğu tabirle söylersek "renksiz birer hâtıra" olarak arz-ı endam etmektedir. Maalesef günümüze notasıyla intikâl edebilen yalnızca bir eseri vardır. "Tûtî-i mucize-güyem ne desem lâf değil" mısra ile başlayan bu Segâh Yürük Semâî'si ise 200 kûsûr yıldır İtrî adına kaydedilir olmuştur.

Küçük İmâm Mehmed Efendi (?-1674)

17. yüzyılın önde gelen mûsikîşinaslarından. İstanbul'da doğmuş, yaşamış ve bu şehirde vefât etmiştir. Vefâtına meşhur bestekâr İtrî tarafından tarih düşürülmüştür: "Âh cem'iyet-i yârân, imâmsız kaldı". Sultan IV. Mehmed devrinde (1648-1687) şöhretinin zirvesine ulaşmıştır. Vâlîde Câmîi'nde naathânlık yapıyormuş. Eserlerinin çok güzel ve üstün niteliklerle dolu olduğu düşünülerek ona "mûsikî ilminin imâmı" unvanı uygun görülmüş. Esad Efendi *Atrabü'l-Âsâr*'ında onun sesini ve okuyuş üslûbunu yere göğe koymıyor. Yine Esad Efendi onun 500 kadar eser bestelemiş olduğunu söylüyorsa da bu sayının mübalağalı olduğu âşikârdır. Çağımız kaynaklarında birkaç eserinin notasıyla beraber günümüze intikâl ettiği söyleniyorsa da bu bilgi vesikalarla temellendirilmeye muhtaç görünmektedir. Ebûbekir Ağa'ya atf edilen ve "Hicrân şeb-i târ-ı mâ nedâred" mısra ile başlayan Evc makamındaki Yürük Semâî, 18. yüzyılda tertib edilmiş mecmûaların pek çoğundan alınan bilgiye göre bu zata aittir.

Küçük Müezzîn Mehmed Efendi (?-1717)

İstanbul'da doğmuş ve yaşamış, Edirne'de vefât etmiştir. Esad Efendi, Sultan II. Mustafa devrinde (1695-1703) şöhretinin olgunluk çağını yaşadığını söylemektedir. Yine Esad Efendi onun mûsikînin nazarı yönünden çok icra yönünde başarılı olduğunu belirtmektedir. Aynı kaynakta 15 kadar eser bestelediği kaydedilmiştir. Günümüze üç eseri gelebilmiştir.

Vardakosta Mûsâhib Seyyid Ahmed Ağa (?- 1794)

18. yüzyılın önde gelen bestekâr ve mûsikî nazariyatçılarından Hızır Ağa'nın oğludur. Enderûn'da yetişti. III. Selim'in tahta çıkışını müteâkip *mûsâhib-i hazret-i şehriyârî* oldu. Mevlevî tarikatine mensuptu. Yaşadığı devrin en önde gelen şairi Şeyh Gâlib'in yakın dostu idi. Gâlib, Ahmed Ağa'nın vefâtına şu tarihi düşürmüştür: *Mûsâhib oldu hâmuşâne ahbâb* (1209) Vardakosta, Ferahfezâ makamının ve Darb-ı Hüner usûlünün muhteridir. Yüzu aşkın eser bestelemesine karşın bunların sadece yirmi kadarı günümüze ulaşabilmiştir.

Devlet Sanatçısı Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca

1675 yılında Yavaşca Süleyman Çelebi'nin tanzim ettiği Vakıfnamesi bulunan bir ailenin mensubu olarak 1 Mart 1926'da Kiliş'te doğan Devlet Sanatçısı Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca; İstanbul Erkek Lisesi'ni birincilikle bitirdikten sonra 1951 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olmuştur. Birçok Kadın-Doğum mütehassısları yetiştiren ve Tıp alanında 54 bilimsel neşriyatı bulunan Yavaşca Haseki Hastanesi Başhekimliği'nden 1990 yılında emekli olup 39 yıl süren hekimlik hayatını noktalamıştır.

Meşk sisteminin son temsilcisi olan Alâeddin Yavaşca sekiz yaşındayken başladığı mûsikî hayatında; Dr. Subhi Ezgi, Zeki Ârif Ataergin, Sâdeddin Kaynak, Münir Nurettin Selçuk ve dönemin birçok önemli isimlerinden yararlanmıştır. 1950 yılında girdiği İstanbul Radyosu'nda solist icracı olup 1967'den bu yana koro yöneticiliği, Türkiye Radyoları ve TRT bünyesinde Danışma, Denetleme ve Repertuar Kurullarında üyelik ve başkanlık dahil önemli görevler almış, Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı'nın çeşitli eğitim komisyonlarında üyelik hizmeti vermiştir. Yavaşca, Türk mûsikisinde devlete bağlı ilk konservatuarın kurucuları arasında yer alıp 1976'dan itibaren Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı'nın yönetim kurulunda ve öğretim kadrosunda çalışmış ve öğrenciler yetiştirmiştir.

Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca icracılığının yanında ikisi Kâr-ı Natık, beşi Takım, biri Ayin-i Şerif olmak üzere değişik formlarda yapmış olduğu 654 bestenin yanında ayrıca on bestekâra ait 22 esere de aranağme yapmıştır. Beş filmin şarkılarını okuyup bir filmin de film şarkısını yapan Yavaşca'nın çeşitli kurumlarca çıkartılan CD'lerin yanında arşivinde yurt içi-yurtdışı verdiği birçok konserlerden ve radyo icralarından derlenen 300 civarında CD, hakkında yazılan altı kitap ve kendisinin yazdığı "Türk Mûsikîsi'nde Kompozisyon ve Beste Biçimleri" adlı kitabı bulunmaktadır.

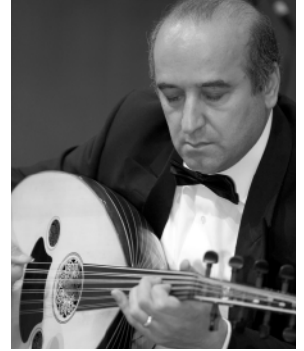
Alâeddin Yavaşca, İstanbul Radyosu'nda önerisiyle kurulan ve onun tarafından idare edilen Klasik Türk Mûsikîsi Erkekler Korosu'nda hocaları Dr. Suphi Ezgi ve Sâdeddin Kaynak'tan aldığı ve kendisinin geliştirdiği klasik mûsikî repertuarından faydalanmak suretiyle; bugün Sinan Sipahi tarafından 39 CD de toplanan ve 40 nadide farklı makamdan oluşan 47 klasik takımın icrâsını sağlayarak Türk mûsikîsi arşivine kazandırmıştır.

Yavaşca'ya beş seçkin üniversitemizce Fahri Doktor ünvanı verilmiş, 1991 yılında Devlet Sanatçısı olarak ödüllendirilmiştir. Ayrıca çeşitli dallarda aldığı 290'ı aşkın ödülün yanı sıra Türk mûsikîsine yaptığı önemli katkılar nedeniyle 2008 yılı müzik dalında "Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü" ile 2010 yılı sanat dalı "T.B.M.M. Üstün Hizmet Ödülü" de Alâeddin Yavaşca'ya verilmiştir.

İstanbul'da kendi isminin verildiği sokakta ömrünü ve anılarını paylaştığı eşi Ayten Yavaşca ile hayatını sürdüren Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca Haliç Üniversitesi Haliç Üniversitesi Öğretim Üyeligi görevinin yanı sıra san'atını da icra etmeye devam etmektedir.

Osman Nuri Özpekel

1957 yılında Erzurum'da doğdu. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nden ve İstanbul Belediye Konservatuari'ndan 1979'da mezun oldu. Lise çağlarında kendi kendine öğrendiği udu, fakülte öğrenciliği ve Üniversite Korosu'na devâmı sırasında ilerletti. 1980-1984 arasında Edirne Ticaret Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. 1981-1992 arasında Yesârî Âsım Arsoy ile repertuar, tasavvuf ve müzik edebiyatı konularında çalıştı. 1984-2007 arasında İTÜ TMD Konservatuari'nda ud Öğretim Görevlisi olarak çalıştı. 20. YY. bestekârlarının saz eserlerinden derlenmiş bir albümün yanı sıra, Taner Sayacioğlu ile Reşat Aysu

Saz Semâileri (2001; Kalan); *Türk Müziği Ustaları-Ud /CD-kitap* (2004; Kalan) ile Şerif Muhiddin Targan / *Bütün Eserleri* (2007; Kalan); Taner Sayacioğlu ve Aziz Şükrü Özoğuz ile *Hasret* (2010; TFM Müzik) adlı albümleri yayımlandı. Klasik ve neoklasik ekolü benimseyerek bestelediği 200 kadar Beste, Ağır Semai, Yürük Semai, Şarkı Köçekçe ve Saz Eseri'nin 80 tanesiyle kendi bularak *Nur-Efzâ* adını verdiği makamdan bestelediği "Klasik Fasil" TRT repertuarına alındı. Abdülkadir Merâğî'den günümüze kadar gelen önemli bestekârları zikrederek 66 makamı kullandığı ve kendi bulduğu Kâr Raksanı isimli usûl ile tamamen öğretici mâhiyet taşıyan Rast makamında bir Kâr-ı Nâtik besteledi. III. Selim'in bulduğu ve iki saz eseri bestelediği Hicâz-ı Rûmî isimli makamdan bir şarkı besteleyerek TRT repertuarına dâhil etti. *Osmanlı Ansiklopedisi*'ne (Yeni Türkiye Yayınları) *Şair ve Bestekâr Padişahlar*; *Cumhuriyet Ansiklopedisi*'ne (Tarih Vakfı Yayınları) *Cumhuriyet Dönemi Türk Müziği*; *İslam Ansiklopedisi*'ne *Yesârî Âsım Arsoy* başlıklı maddeleri yazdı. 17 Aralık 2015 tarihinde Revnak-nümâ makamında bir "Mevlevî Âyini" besteleyen Özpekel, Üç yıldır Pera Müzesi Türk Müziği Konserleri'ni sunmakta ve hâlen Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü İstanbul Târihi Türk Müziği Korosu'ndaki ud sanatçılığı görevini sürdürmektedir.

Mustafa Doğan Dikmen

1958 yılında Ankara'da doğdu, İlk, orta ve lise tahsilini Ankara'da tamamladı. 1974-1977 yılları arasında Ankara Radyosu'nda istisnâ akdi ile "Kudümzen" olarak çalıştı. 1978-1983 İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müsîkîsi Devlet Konservatuari Temel Bilimler Bölümü'nde Lisans; 1994 İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Bu sırada, Belkıs Aran'dan şan; Tülün Korman, Bekir Sıdkı Sezgin, Alâeddin Yavaşca ve Kâni Karaca'dan repertuar; Niyâzi Sayın'dan Ney eğitimi aldı. 1981 yılında TRT'nin sınavına

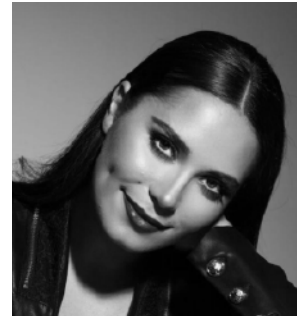
katıldı ve TRT İstanbul Radyosu'nda 1982 yılından itibaren "Kadrolu Ses San'âtkârı" olarak görev yapmaya başladı. 1981 yılında Alâeddin Yavaşca ile çalışmaya başladı. Bu meşkine, halen devam etmektedir. 1985 yılında İ.T.Ü. Türk Müsîkîsi Devlet Konservatuari'nda Öğretim Görevlisi (Solfej&nazariyât-repertuar&üslûp) olarak göreve başladı. Ayrıca, Adapazarı ve İzmit Belediye Konservatuarları'nda iki yıl; Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü'nde dört yıl Öğretim Görevlisi olarak ders verdi. 2005 - 2010 yılları arasında "İstanbul Büyükşehir Belediyesi, CRR Türk Müziği Topluluğu'nda Müzik Direktörlüğü yaptı.

katıldı ve TRT İstanbul Radyosu'nda 1982 yılından itibaren "Kadrolu Ses San'atkârı" olarak görev yapmaya başladı. 1981 yılında Alâeddin Yavaşca ile çalışmaya başladı. Bu meşkine, halen devam etmektedir. 1985 yılında İ.T.Ü. Türk Müsîkîsi Devlet Konservatuvarı'nda Öğretim Görevlisi (Solfej&znazariyât-repertuar&üslûp) olarak göreve başladı. Ayrıca, Adapazarı ve İzmit Belediye Konservatuvarları'nda iki yıl; Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü'nde dört yıl Öğretim Görevlisi olarak ders verdi. 2005 - 2010 yılları arasında "İstanbul Büyükşehir Belediyesi, CRR Türk Müziği Topluluğu'nda Müzik Direktörlüğü yaptı. Yurt-ıçi ve Uluslar arası Festivallerde Türk Müziğini temsilen (Konser&Work shop) etkinliklerde bulundu. 28 albümde (Vokal-ritm&Ney) yer aldı, 1999 yılında ilk özel albümünü (Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Müsikî Mirâsımız-Uşşak Faslı) çıkardı. "2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul" kültür etkinlikleri çerçevesinde projelendirdiği "Dârü'l-Elhân Külliyyâtı"nın sözlü eser icrâlarını yaparak toplam 259 klasik Türk Müziği (199 sözlü; 60 saz eseri) Eseri'nin kaydını gerçekleştiren ilk Türk Müziği Ses Sanatçısıdır. (2012 Unesco tarafından kabul ve ilân edilen "San'ât Yılı" çerçevesinde (Buhûrî-zâde Mustafa İtrî'nin Efendî'nin vefâtının 300'üncü yıl dönümü) İtrî'nin on eserinden müteşekkil albüm yaptı. Avrupa'da ve Amerika'da konserleri vesilesiyle "Tekke Müsîkîsi ve icrâ tavrı", "Türk Müsîkî San'âtındaki Sözlü Eser Formları ve Özel İcrâ Tavrıları" konu başlıkları çerçevesinde çok sayıda konferans ve seminer verdi. Kültür Bakanlığı işbirliği ile gerçekleştirilen bazı şarkı yarışmalarında Seçici Kurul Başkanlığı ve jüri üyeliği yaptı. "Meşk" sistemi ile öğretilen gelen Türk Müziği'nin günümüzde sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Münir Nûreddin Selçuk, Alâeddin Yavaşca, Bekir Sıdkı Sezgin ve Kâni Karaca'dan intikâl eden icrâ tavrılarını sürdürmektedir. Dünyada; Sarband, Concerto Köln, King's Singers, Berlin Philharmonie-Orkestra, Kudsi Erguner Ensemble, Lâlezâr, Sultan's Minsterels, Bosphorus, Al Kindî Ensemble gibi müzik toplulukları ile çalıştı. Yayımlanmamış bir çevirisi (Hânende Güfte Mecmûası-Güftelerinin Bugünkü Dile Çevirisi-İ.T.Ü sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi), çeşitli dergilerde (Andante, Mostar Müsîkîşinas) yayımlanmış makâleleri bulunmaktadır. 2000 yılında T.R.T. 'de ses sanatçılığının yanı sıra "Topluluk Şefi" ve "Program Yapımcısı" olarak da görev yapmaya başladı. 2000 yılında kurduğu "Akis Ensemble" ile çeşitli uluslararası festivallerde Türk Müzik Kültürü ve Geleneksel İcrâsını tanıtım amaçlı konserler verdi; bu çalışmalarına devam etmektedir.

Hâlen TRT İstanbul Radyosu'nda Ses San'atkârı ve Topluluk (koro) Şefi; Program Yapımcısı,

Gizem Coşkun

19 Ekim 1991'de Ankara'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ankara'da tamamladı. 2007 yılında katıldığı Ankara Radyosu Gençlik Korosu'nda Cemile Uncu ve Feruzan Esmergül'den dersler aldı. 2009 yılında öğrenime başladığı İTÜ Türk Müsîkîsi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü'nde Prof. Dr. Nevzad Atlığ, Münip Utandı ve Çiğdem Yarkın'dan üslup ve repertuar dersleri aldı. 2011 yılında Bakırköy Müsîkî Vakfı'nda Fatih Salgar ve Faruk Salgar'ın öğrencisi oldu. 2013 yılında lisans eğitimini tamamladı ve 2013-2014 eğitim döneminde İTÜ Türk

Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı'nda öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2013 yılında yüksek lisans eğitimine başladığı Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Bölümü'nde Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca'dan ileri icra ve Prof. Mutlu Torun'dan eser analizi dersleri aldı. İstanbul'un yanı sıra başka birçok şehrin kültür ve halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen konserlerde solist olarak yer aldı. Gizem Coşkun 2012 yılından beri CRR Türk Müziği Topluluğu kadrosunda yer almakta; TRT İstanbul Radyosu Kent Radyosu'nda Faruk Salgar ve gazeteci Yüksel Ayтуğ ile birlikte program yapmaktadır. Gizem Coşkun 2015 yılında katıldığı Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu'nda görevine devam etmektedir.

Harun Korkmaz

1990'da Erzurum'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2011 yılında bitirdiği İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü'nün Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi Anabilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı ve 2014'te "İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki Musiki Yazmalarının Kataloğu" isimli tezi ile yüksek lisansını tamamladı. 2014 yılından bu yana aynı kürsüde doktora talebesi olup, Osmanlı'daki yazma güfte mecmuları üzerine tez hazırlamaktadır. 2013 yılından bu yana İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde Enstitüsü'nde araştırma görevlisi olarak çalışan Harun Korkmaz, Enstitü'de Türkiye'nin en eski akademik dergisi olan Türkiyat Mecmûası'nın sekreterliğini sürdürmektedir. Kurum kütüphanesinde bulunan, Türk müzik tarihine ait en geniş nota koleksiyonlarından birini de içeren H. Sadeddin Arel'e ait arşivin tasnif ve kataloglama çalışmalarını tamamlamıştır.

Edebiyat Fakültesi'nde pek çok kıymetli hocadan ders almış, bilhassa Prof. Dr. Zeynep Tarım ve Prof. Dr. Teoman Duralı'dan istifade etmiştir. Musiki tarihi sahasındaki çalışmalarında Murat Bardakçı'dan büyük yardım ve destek görmüştür. Leonidas Asteris'ten şan dersi alan Harun Korkmaz, M. Doğan Dikmen'le 2011 yılından beri süregelen Klasik Türk Mûsikîsi repetuarı derslerinin yanı sıra Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca'dan feyz almaya devam etmekte ve arşivi üzerinde çalışmalar yürütmektedir.

Lise yıllarından itibaren müziğin hem icrası hem tarihi ile ilgilenmiş, bu sahada birçok arşiv malzemesi toplamış, geniş bir nota koleksiyonu ile yazma ve basma olmak üzere pek çok musiki kitabından oluşan bir kütüphane vücuda getirmiştir. Bugüne kadar yurtiçinde ve yurtdışında yüzlerce programda solist olarak yer almış, televizyon ve radyo programlarında musiki icra etmiştir. TRT Nağme'de yayınlanan, M. Doğan Dikmen'in yapımcısı ve sunucusu olduğu Mûsikîye Dâir programının, klasik eserlerle ilgili tarihî kaynaklara dayanan bilgilerin verildiği yirmiye aşkın bölümünde konuk olarak yer almıştır. 4'ü şarkı, 2'si nefes, 1'i ilâhî, 1'i yürük semâî olmak üzere 8 eser bestelemiştir. Musiki tarihi konulu pek çok makale ve bildiri kaleme almıştır. Yayınlanan kitapları: *The Catalog of Music Manuscripts in Istanbul University Library (İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki Musiki Yazmalarının Kataloğu)*, The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Harvard University, Cambridge, MA, 2015, 410 s.; *Mûsikînin Dîyârbekri – Klasik Türk Mûsikisinde Dîyârbekirli Bestekârlar*, Kayapınar Belediyesi Kültür Yayınları, Diyarbakır, 2018, 88 s.

Aziz Şükrü Özoğuz

10 Ocak 1977 İstanbul'da doğdu. İTÜ Türk MüsİKİsi Devlet Konservatuvarı Çalgı Eğitimi Bölümü'nden 2001'de mezun oldu. Öğrenciliği sırasında ve mezuniyetinden sonra İTÜ Türk MüsİKİsi Devlet Konservatuvarı orkestralarında, çeşitli müsİKİ derneklerinin konserlerinde ve stüdyo çalışmalarında keman çaldı. Bakırköy MüsİKİ Vakfı'nın çalışmalarında yer aldı. Aziz Şükrü Özoğuz 2006 Ağustos ayında katıldığı Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu'nda keman sanatçısı olarak görevine devam etmektedir.

Taner Sayacıoğlu

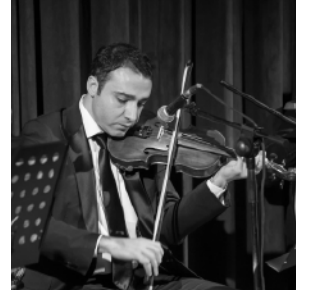
16 Kasım 1966 tarihinde İstanbul'da doğdu. İTÜ Türk MüsİKİsi Devlet Konservatuvarı'ndan 1986'da mezun oldu. 1983'te, henüz öğrenci iken Devlet Korosu'na katıldı. 1986-2001 arasında mezun olduğu okulda kanun öğretti. Yurtiçinde ve yurtdışında sayısız konsere katıldı. 2000'de Osman Nuri Özpekel'le, Reşat Aysu'nun eserlerinden bir CD yaptı. 2001'den itibaren İncesaz topluluğu ile dört albüm çalışması yaptı ve çok sayıda TV dizisinin müziklerinde yer aldı. Çeşitli yıllarda Yansımalar topluluğunun birçok konserine ve Pervâne isimli albümüne kanunu ile eşlik etti. Evli ve bir çocuk babası olan Taner Sayacıoğlu halen, Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu'nda kanun sanatçısı olarak görevine devam etmektedir.

Lütfiye Özer

İstanbul'da doğdu. İTÜ Türk MüsİKİsi Devlet Konservatuvarı Çalgı Eğitim Bölümü'nden 1991'de, yüksek lisans eğitiminden 1993'te mezun oldu. 1991'den itibaren mezun olduğu okulda kemençe öğretimi görevlisi olarak çalıştı. 1989'da öğrenciyken Devlet Korosu kadrosuna katıldı. Birçok önde gelen solistin albüm çalışmalarına iştirak etti. Aynı zamanda Uluslararası İstanbul Müzik Festivali, Bach Günleri, Akl-ı Selim'in Müziği, Geleneksel Osmanlı Müziği, Mâhur ve Revnak başlıklarını taşıyan festivallerde ve projelerde yer aldı. Evli ve iki çocuk annesi olan Lütfiye Özer hâlen, Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu'nda kemençe sanatçısı olarak görevine devam etmektedir.

Gamze Ege Yıldız

22 Temmuz 1972'de İstanbul'da doğdu. İTÜ Türk MüsİKİsi Devlet Konservatuvarı Çalgı Eğitimi Bölümü'nden 1993'te mezun oldu. Yüksek lisans eğitimini İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 1995'te tamamladı. 1993'te İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nda misafir tanbur sanatçısı olarak çalışmaya başladı. 1993-2001 arasında mezun olduğu okulda tanbur öğretti. Çeşitli gruplarla yurtiçinde ve yurtdışında konserlere katıldı. Halen Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu'nda tanbur sanatçısı olarak görevine devam etmekte olan Gamze Ege Yıldız evli ve iki çocuk annesidir.

Volkan Ertem

31 Temmuz 1980 tarihinde İstanbul'da doğdu. İTÜ Türk Müsıkisi Devlet Konservatuvarı Çalgı Eğitim Bölümü'nün yüksek kısmından 2001'de mezun oldu. Birçok akademik etkinlikte ve çeşitli derneklerin ve vakıfların konserlerinde ve radyo bantlarında viyolonsel çaldı. Gökkuşağı müzik topluluğuyla çeşitli üniversitelerde konserler verdi. Önde gelen solistlere eşlik etti. Üyesi olduğu İstanbul Klasik Türk Müziği Orkestrası'nın albüm çalışmalarında ve konserlerinde yer aldı. TRT İstanbul Radyosu'nda istisna akdiyle çalıştı. Volkan Ertem halen, 2006'da katıldığı Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu'nda Viyolonsel sanatçısı olarak görevine devam etmektedir.

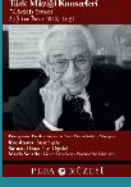
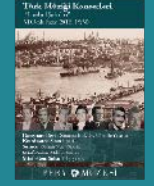
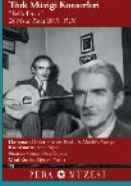
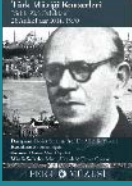
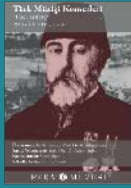
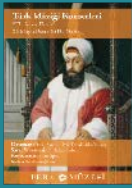
Sinan Sipahi

1958 Çayeli-Rize doğumlu olan Sinan Sipahi, Türkiye'nin önemli şirketlerinden birinde profesyonel yöneticilik yaptıktan sonra uzun süre ticaretle uğraştı. Müzik çalışmalarına Arif Sami Toker'le başladı. Nazariyat, usûl, repertuar ve bestekârlık dersleri aldığı Arif Sami Toker'in şef yardımcılığını ve asistanlığını üstlendi. Osman Nuri Özpekel (ud, repertuar), Erol Sayan (bestekârlık, repertuar ve nazariyat), Bilge Özgen (bestekârlık) gibi önemli isimlerden istifade eden Sipahi, Bilge Özgen'in ve mûsıkî ile her konuda faydalandığı Prof. Dr. Selâhattin İlçî'nin arşiv çalışmalarını yürüttü. Her konuda faydalandığı, ekolünü benimsediği ve adeta ruh birliği içinde olduğu Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca ile 17 yıldır devam eden arşiv çalışmalarını Yavaşca'nın danışman ve asistanı olarak sürdürmektedir. Esas olarak yazılı, sesli ve görüntülü Türk müziği arşiv çalışmalarına odaklanan Sinan Sipahi bunun yanı sıra birçok kitabın da editörlük ve düzeltmenliğini yapmıştır. Aralarında düzenleme ve tashihini üstlendiği Prof. Dr. Alâeddin Yavaşca'nın "Türk Müsıkisi'nde Beste ve Kompozisyon Biçimleri", Tümay Başer Üçok'la beraber yaptığı "50 Yılın Emeği- Bilge Özgen Besteleri" ile son olarak editörlüğünü yaptığı Kültür Bakanlığı'nın "Prestijli Armağan Eserler" dizisinden yayınlanan "Alâeddin Yavaşca" kitabı bunlardan bazılarıdır. Bestecilik alanında üçü mansiyon, biri Jüri Özel Ödülü, biri de ikincilik olmak üzere toplam beş ödül alan Sinan Sipahi'nin on altısı TRT repertuarında olmak üzere güftelerinin büyük çoğunluğu Özgen Bilgisel'e ait yirmi sekiz bestesi bulunmaktadır. Üniversite mezunu olan ve 2013 yılından itibaren Pera Müzesi Türk Müziği Konserleri'nin koordinatörlüğünü yapan Sipahi, Alev Sipahi ile evli ve iki çocuk babasıdır.

"Kıymetli müzikseverler,

Programlarımız ses ve görüntü olarak kayıt altına alındığından; kaydın kalitesi ve devamlılığı için, beğenilerinizin ifadesi olan değerli alkışlarınızı eser icralarının tamamen bitiştikten sonra iletmenizi rica ederiz."

SUNA VE İNAN
KIRAC VAKFI